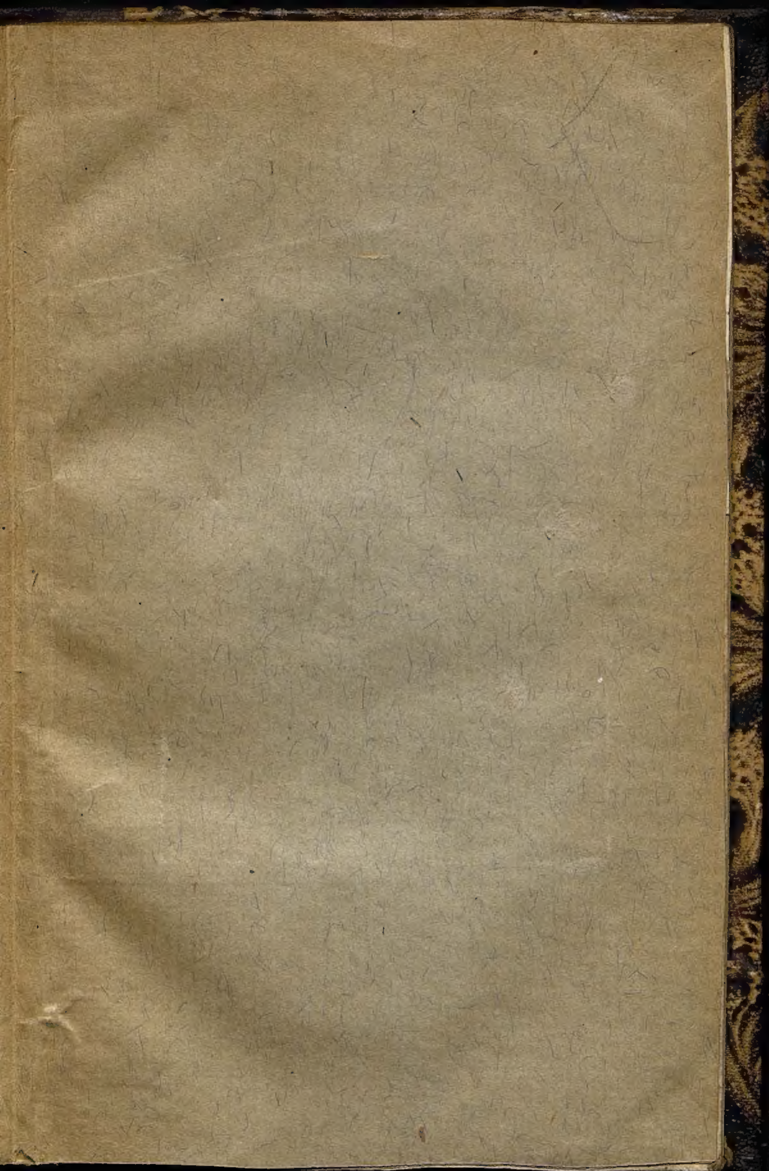

V
B
J
C

M O W

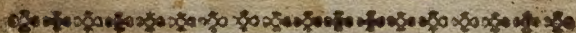
J. W. Jmć Pana

GUROWSKIEGO

Staroſty Kolſkiego Poſła Kolſkiego na Seymie Roku 1786.

Miane

Przez Niegoż przedrukowane Dedykacyą y notami powiękſzone.

w KOLONII
u Gazeciarza Tamecznego.

COCCO,
à
DIDON *

---

* Ce n' est pas à la fille de Belus Roi des Tyriens, femme de Sché le plus riche des Pheniciens, fondatrice de Carthage & qui se donna ellemême la mort pour echapper aux poursuittes d' Hyarbas Roi de Mauritanie qui voudut l' epouser aprés que son mari fut assassiné par son propre frere que je dedie ce livret— Ma Didon ne ressemble en rien à l' autre; elle n' est ni fille Ro-

gale, ni epouse d'un riche particulier; au lieu de ville elle n'a fondé qu'un spectacle chez elle, son mari n'est point assassinè, bien loin d'etre poursuivie par quique ce soit elle est delaissèe de tout le monde, & si elle meurt ce ne sera certainement pas par devouement à la fidelitè conjugale. Qu'est — ce donc que cette Didon me demandera-t'on? Didon est Didon comme Cecco est Cecco.

I.

GŁOS
NA RUGACH
Dnia 3 PaździeRNIKA Miany

Niedoświadczonego. jeszcze na wolnym Seymie doczekujemy się gwałtu, gdy niezaszedłszy jednostayna Izby zgoda na podaną od Laski Propozycyą, druga przez J. W. Rzewuskiego Posła Chełmskiego uformowana, nawet y czytania przez Sekretarza Seymowego zyskać niemogła.

Pilny o dopełnienie Prawa Marszałek, powinien był między dwiema temi propozycyami dać Turnum, lecz tego nie-

niczyni, i sam zamowiwszy sobie przymowienie jako Marszałek, in ordine Turni, jako Poseł Wileński pierwsze daje Wotum.

Bezprawna czynność takowa, przymusza mnie, bym już Prześwietney lzbie myśl moją względem rozdwojonych Seymikow wyłuszczył.

W opaczney wcale widzieliśmy postaci, tłomaczących się tu Prześwietnego Województwa Podolskiego podwoynego Koła Posłow, bo wzamiast coby legalnie i prawnie obrani zaskarżyć mieli byli, odstrychujących się od Prawa przepisow, od nich zażaleniem są uprzedzeni, Ta jest przemocy własność,

ten

gen gwałtownych czynow skutek, fałßą prawdy ubarwiać pozorem, à wykreczeniu niewinności dawać cechę. Stawaią tu Prześwietni Posłowie w Katedrze obrani, potwarzliwie oskarżeni, à w tym tylko winni, iż pełnemu szczerości zaufali sercu, które hoyny dobrodzieystw wylew jednomyślności węzłem połączać był powinien.

Dusze cnotliwe à niewdzięczności brzydzące się plamą, waszą jest powinnością takowey zbrodni położyć tamę, ktokolwiek jest dobroczyńcą lub dobrodzieystwy obdarzony, czuć będzie jak daleko u Dominikanow zagaione Koło, tym Swiętym sprzeciwia się obo-

wiąz-

wiązkiem. Inaczey przyidzie czas gdzie z Seneką powiemy, *Et quæ fuerunt Crimina, mores sunt.*

Dziwno się zdaje każdemu cnotliwemu, że ledwo co do łona naszego przyjęty Cudzoziemiec od całego wolnego Narodu, z czułym aż do rozrzewnienia okrzykiem ogłoszony współziomkiem, nie umiejąc jeszcze y wymawiać tego naydroższego zaszczytu y tytułu WOLNOSC, zjeżdżał do Kamieńca na to, aby dopełnił bezprawie, aby spychał z Urzędu Prawodawczego tych, którzy go swoim być uznali współziemkiem *

Wy-

* *Xiąże Jmć de Nassau Sigen od dwóch*

ł.t dopiero do *Kleynotu Szlachectwa Polskiego* przypuszczony podłym został przymocy narzędziem: zieżdżał do Kamieńca aby uciskał równość. Prawem pogardzał, y Garnizonem tamecznym więcey niżeli własną odwagą uzbroiony spychał gwałtem Tych którym imię Polaka, zaszczyt wolnego Obywatela, Prawo opiekiwania się majątkiem żony swoiey był winien. J. W. Mierzeiewski Strażnik był na Grodzieńskim Seymie Posłem y jednym z tych co Go z radością swym ogłosili współziomkiem. Byłem y Ja pod ów czas Posłem a omamiony łudzącym blaskiem reputacyi która zazwyczay w odległości

-go postępku, przeydźmy do roztrząśnienia

nia

naydrobnieysze powiększa rzeczy, mniemałem Xięcia de Nassau Bohatyrem — Z żalem dziś poznaię że skład rządu y Prawodastwo tworzy podług swoiego użytku cnoty lub występki. Tak to co w Rządzie Monarchicznym iest przymiotem y drogą do szczęścia w wolnym Narodzie, w podłość y niewolnicze piętno zamienia się. Iam dosyć było dla sławy Xięcia de Nassau gorliwie y z ślepym posłuszeństwem pełnić rozkazy Pana: Tu iako Prawu przeciwne równość krzywdzące odrzucić bie należało.

Kto się więc szuka wsławić przez podobne Xięcia de Nassau postępki niech ieszcze

nią onegoż prawność; pomiiam ia tu Konstytucyą 1764. przez J. W. Lodzkiego stolownie już wyłuszczoną, ale przeczytam tylko Prześwietney Izbie, jaka była w wiekach dawnieyszych dla rozrywaiących Seymiki nadgroda.

Zniesienie Infamii z Ur. Piotra Jakuba Grodzickiego.

Za Instancyą Posłow Ziemskich, à maiąc respekt na zasługi dawne Ur. Piotra Jakuba Grodzickiego, Infamią na Pietrze Jakubie Grodzickim otrzymaną, ponieważ stronie we wszystkim satisfecit, za zgodą wszech Stanow znosiemy, y onego

[illegible]

ad

---

do Paryża bo w wolnym Narodzie samą wzgardę w korzyści odbierze.

ad pristinum honoris statum restituimus, y Dekreta wszystkie przed otrzymaniem y po otrzymaniu tey Infamii in quocunque subsellio ferowane, à osobliwie, o rozerwanie Seymiku y przeniesienie onego z Narodow Ostrowi, i akcye Jemu o to intentowane kassuiemy y że nic bonæ Jego famæ, honori, & æstimationi szkodzić niemaią, deklaruiemy. Konst: 1649. Ku: Tom: 4to. fol: 290.

Roztrząśniymy jeszcze Manifest WW. JJ. PP. Podkomorzych. y z niemi łączącey się mnieyszey części Obywateli, tego kontradykcye, fałszywe y potwarzliwe zarzuty, iaśniey dowiedą, kto od prawney odstąpił drogi. Na samym wstępie onego deczytuię się tych u-

czow — *My Dygnitarze na czas y mieysce Prawem y zwyczaiem Seymikom Poselskim obwarowane ziechali* — Troiste te werunki, troistego wymagały uskutecznienia, *czasu* to iest dnia 21 Sierpnia, *mieysca*, to iest Kamieńca Podolskiego, *zwyczaiu*, to iest Kościoła Katedralnego. Zchybienie iedney z tych kondycyi przez samo strony przyznanie, dalszą iey psuie czynność.

Powtórna Manifestu kontradykcya z tych wynika wyrazow — *acz w szczupłey liczbie Urzędnikow y Obywatelow* — gdy podpisy na Remanifeście większość tam dowodzą, à wdalszym ciągu Manifestu znowu czyni się skarga, iż Kościoł Katedralny przez Szlachtę cały

b, 2

był zaięty. Podpis na Manifeście Generała Witta, à obradom Seymikuiących nieprzytomnego, nowym iest dowodem, iż rzetelność i prawda, tey nie towarzyszyły czynności.

Dosyć niemożna coby znaczył zarzut zbięty w słowach: — *smutnego przygotowania* — gdy ogólnie nauczają nas wieści, iż to było nie na poparcie Prawa y wolnego Seymikowania, lecz na dnie poręki samymże burzycielom publiczney spokoyności. Podwojona w rynku warta n. broiny w prochy y kule żołnierz, stoiący na czele Komendant Fortecy: dowodzą, iż chciano z Kamieńcem Podolskim graniczącego Państwa zaśięgnąć Despotyzmu, do ostatniego

ſt tniego Praw Kardynalnych zgwałce-
nia.

Z tych więc powodow dziś Wetum za Seymikiem Kathedralnym, sekr tna zamawiaiac sobie kroki, których gdy gwałt, iuż początkowie w tey tu Izbie za iedyne Prawo ustanowiony nie dopuści, zastrzegam iż tam gdzie należe będzie protestować się nieomieszkam. *

---

* *Z radością Narod czuć powinien iż są ieszcze umysły które iuż na wszystko odważaiącey się przemocy kładną tamę a wolności uwielbiaiąc naymnieyszy na nię zamach odważnie odpieraią.*

Winszuię sobie iż wzaniesionym Manifeście przez J.O. J.W. Senatorow Mini-

II.

Przymowienie się do Czynności Rady Nieustaiącey dnia 23 Października w Izbach złączonych miane.

CHcąc roztrząsać dwóletnie Rady czyny y rozsądney poddać ie uwadze

---

strow y Postow o sekretnych kresek niedopuszczenie Imię moie obok Tych mieści się które od wiekow Oyczyznie męstwem sławą y cnotą są znane. Obaczą z tego Mąnifstu cnotliwi à niesmiali, iż jest jeszcze odwaga jest miłość wolności są prawdziwi Polacy. Niechay tacy Obywatele chwałę y szacunek swych wspól-Braci, wdzięczność Oyczyzny odnoszą w korzyści.

wadze, tak by nam niemal długiego trzeba czasu jak Radzie na ich zdziałanie. Lecz więcey ukraca Obrzd Seymowych wybor członkow jak rozwaga czynow tey naywyższey w kraju Magistratury, pod którey przewagą uciśniony nieraz Obywatel jęcząc przez dwa lata, gdy mu zajaśnieie ta pomyślnieysza Seymu chwila z smutkiem widzi, iż ten czas na ulżanie więzow jego poświęcony zbiega na przygotowanie mu nowych.

Tym to kształtem N. K. y P Z R. Pitey Stany zdanie sprawy Rady Nieustaiącey czczym staje się obrządkiem, imieniem tylko nie rzeczą myśli Prawa odpowiadaiącym. Wstępuie śmiele je-

 dna

dna Rada w slady drugiey, bo Seym Seymu wzorem idąc uczy ią bitym tętorem, à z przepomnianych nawet lub niedostrzeżonych błędow prawo sobie tworzyć do bezprawia; tak dalece iż małe podobno kto dziś bada jakim być należy w Radzie, lecz jakim mieysce w niey osiąść sposobem. Zyczyłbym dla dobra kraju by podzielony tłum do niey cisnących się Obywatelł pomnożył małą liczbę wybadywaczow iey postępkow, bo jeżeli równo jest Krajowi kto w Radzie zasiadać będzie nierówno wcale jak się Rada w swych czynach przez dwa lata sprawi.

Nie małe mnie Rady Nieustaiącey zażą błędy nie wyszukane chęcią naganny skazy,

łazy, nie te nierozdzielne od ludzkiey natury myłki których powszechność jest wymówką, nie prywata nakoniec ani własny nagli mnie interess; umiem je pokryć milczeniem, umiem je różnić od tego istotnego dobra krajowego o którym mi powinność Posła y Obywatela mówić każe.

Objąć wszystkie Rady przewinienia ogólnie niemogąc, jedno tylko przed Wami P. Z. R. Pitey Stany w wyszczegulnionym wystawię zamiarze, szeroko ie ieszcze po mnie gorliwości Obywatelskiey zostawuiąc pole.

Po między snoś mitszemi Rady o ostatniey czynami byłby przez nią ułożony Etat Woyska y Superat Skarbowych

wych w naywiękſzey części do niego ſtosowne à na polepſzenie Stanu Woyſka Radzie pozwolone rozrządzenie Prawem między Seymem à Seymem; gdyby nie czcze y próżne wydatki, a o powściągnieniu Expens Sztabowych, nierozmyślnie uciążliwey Krajowi danemu, lecz użycie iey jak nayoszczędnieyſze równie ku dobru kraju iak Woyſka dążące były celem ułożonego Etatu.

Ten jeſt N. P. y P.Z. R.P. Stany mowy moiey zamiar, ten był pamiętnego w Radzie rozpisu Wojewody Ruſkiego y bywſzego Podſtolego Koronnego Potockich których Imie cnocie y Oyczyznie przyiazne samo w sobie zamyka

to pochwały, któremibym ie tu próżnie przyozdobić szukał. Przyimi jednak J. W. Woiewodo Ruski ten chołd publiczney wdzięczności który Tobie przed zgromadzonemi Rpltey Stanami Woiewodztwa Wielko Polskie złożyć nam Posłom swoim zlesiły za dar wspaniały którym pamięć Przodków Twoich pół-Smoleńska swym Woyskiem obbiegaiących na zeszłym Seymie wznowiłeś, świetniey jeszcze w tak poniżonym czasie dawney cnoty wskrzeszaiąc przykłady.

Tego ja Męża idąc wzorem życzyłbym otrzymać od Seymuiącey R. Pltey to czego on próżnie od Rady żądał: to jest tak oszczędnego, tak skromnego

Expens

Expens Etatu ułożenie jak go y rzeto co polepszenie Stanu Woyska y dobro kraju y ubostwo jego wyciąga.

Nieznała innego na to zbawienne na to Obywatelskie żądanie Rada Nieustaiąca odporu jak nas dwa te obszerne uczą rozpisy nad ten iż co tylko w nowym Etacie ogólnie jest zamkniętym, dawnieyszey Rady Rezolucyami już w szczegulności obiętym było, które od Zgromadzonych na przeszłym Seymie R. P'tey Stanow nieuchylone Prawem się stały.

Jak potężnie ten błahy argument zbijali obstawaiący przy dobru kraiowym ci dway wzwyż wzmiankowani Mężowie niech to w oczach każdego

ich świadomą rezpisy: jak ſię przeciw niemu kray cały poruſzyć powinien niech go przekona y to pierwſze à tak ſzkodliwe jego użycie y srogiego bojaźń jarzma gdy te niezliczone Rezolucye Rady *ad casum* wydane, nieznane niedoſtrzeżone, w tłumie ukryte, na Seymie przepomniane, nieodmiennym już ſtaną ſię Prawem, przeciw któremu dobro y pożytek kraju prózno wołać będzie.

Lecz daymy że był jakieyś wagi w Radzie ten argument, choć mnie inaczey w zwyż wzmiankowane przeświadczaią rezpisy: być nim na Seymie niemoże gdzie samowładna Pani Seymuiąca R. Pita nie zna dla ſiebie

wyższe

wyższego Prawa nad własną wolą, innego nad powszechne dobro przepisa.

Niknie więc ten wzgląd który Radzie w dobrze czynieniu niezbitą zdał się tamą à przez nią powiększone do 400000 z Superat Skarbowych Etatu Expensa pytać nam się y roztrząsać pilnie każą: czy oszczędność Skarbu Publicznego, czy prawdziwe polepszenie Stanu Woyska Etatu układem władały? słowem czy on dobro Woyska y Kraiu czy ciężar tylko powiększył?

Nie żądam na to zapytanie inney odpowiedzi, tylko sam Etat Woyskowy bo w nim się rzecz cała jawnie zamyka. Szukam tych tak kosztownych polepszeń w Stanie Woyska poczynionych,

nych, te gdy wyłuszczę łatwo się ich natura potrzeba y dobroć okaże, łatwo wartość oceni, łatwo próżny ciężar uczuie.

Dziewięćdziesiąt y kilku Porucznikow y tyleż Chorążych pomnożone Etatem G: że powyższyły wydatki R. P. tey do przeszło 170000 w czasie nieczynności y pokoju. Maiey płatni Przodkowie Nasi szli pod Chocim y Wiedeń kłaść życie, za miłą Oyczyznę: à ta śmiałość ta odwaga, którey towarzyszyło zwycięstwo inney procz niego nieznała nadgrody. Dawał kosztem ich opatrzony Trębacz hasło do boiu, dziś y ten ciężar Etatem na Skarb zwalony blisko do 50000 wydatkow iego

D   rocznie

,sęcznie przymnożył, chyba by ten chu-
czny dziewięciudziesiąt Trembaczow
szereg nieczynną pokoju przerywał ci-
chość, y powietrze czczym uderzał
dźwiękiem. Wszak w bitnym Sąsia-
dow naszych Woysku ledwie do 200.
ludzi u nas do każdego niemal dzie-
siątka jeden Trembacz jest użytym.

Cóż mówić o Sztabowych à osobli-
wie o prowiantowych wozach: o tym
nowym Etatu à przeszło Stu Tysię-
cznym wydatku którego imie Przod-
kom Naszym nieznane, à użycie w nay-
porządnieyszych nawet *Sąsiadow* na-
szych Woyskach pod czas woyny tyl-
ko opatrzone bywa.

Nie jestem ja temu przeciwny aby
wozy

wozy prowiantowe ſporządzone y złożone od potrzeby w woyſkowych były ſkładach chwaliłbym nawet ten porządek od obcych pożyczony. Ale by na ich utrzymanie łożyć koſzt znaczny w śród pokoju jak wśród woyny tego przykładu w żadnym nayporządniey urządzonym woyſku niewidząc, ſłuſznie nad tym nieſłychanym roztrwonieniem dochodow publicznych bolelę, ile gdy pomnę że w te prowiantowe wozy nie polowe, nie przechodzące ſię po Kraju Regimenta są przyſposobione; lecz te Gwardye które nieodmienne w śród Warſzawy à świeżo z tak wielkim nakładem zbudowane maią ſiedliſka.

Tu

Tu pytam. Jaka jeſt potrzeba, jaki u-żytek, jaki nakoniec pretext tego prze-ſzło 100000 rocznie wydatku? à mógłbym y tu dodać pytanie czy jeſt tak użytym jak umieſzczonym w Etacie? Nie zaiſte P. Z. R. P tey Stany y to o czym ſię każdy łatwo przekonać może dowodniey Wam nad wſzyſtko com mógł powiedzieć okaże że jeſt próżno w Etacie nakład ten umieſzczonym à poźniey jeſzcze ze Skarbu płaconym.

Niechcę Was P. Z. R. Pltey Stany długim trudzić y zasmucać podobnych wydatkow wyliczaniem, w ogólności raczey ie obeymę. Mijam więc Konowałow, Siedlarzow, mijam oddzielne od lazaretow (których ganić uſta-

nowienie

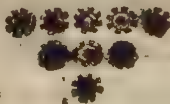
nowienie jestem dalski) koniecznych niby dla każdego żołnierza zdrowego czy chorego medycyn ustanowienie, y rok roczną opłatę; mijam nakoniec nowo postanowionych Adjutantow y Officyalistow Departamentowych: choć y tą mniey potrzebną Expensą do 100000 nowy Etat Skarb publiczny wycieńcza. Lecz czego przemilczeć niemogę jest dodanie 30000 corocznie na Extraordynaryine Departamentu expensa któ- re sam sobie układaiący Etat Departament tak chojnie z grosza publicznego szafuie choć już do sttecznie opatrzony. Lecz gdyby nawet pomnożenie jego funduszu potrzebnym było, czyż nie łatwo by się Radzie przyłożyć

şyć do niego z Summy zścocą na Expens Extraordynaryiną sobie naznaczoney.

Niewchodzę tu w zrzódła tey tak znaczney kwoty wycieńczenia w cale się do niey nieściągaiącemi wydatkami, bo nie ten jest zamiar mowy moiey, niech mi jednak namienić wolno będzie, iż stała się nieraz ponętą przemożney chciwości, y że gdyby w iey rozrządzenie R. Pltey Stany wniść chciały y tu by się znalazło zrzódło zbawienney oszczędności dla Kraju tak jak nasz obfitego w potrzeby ubogiego w sposoby.

Okazałem N. P. y P. Z. R. Pltey Stany znacznieyłze wady Etatu, okazałem

załem ich źrzódło, sposob poprawienia napomknąłem. Niech mi się przynaymniey tuszyć godzi iż te moje Obywatelskie chęci wsparte tak zacnych Mężow zdaniem y rozpisam, szczemi y płonnemi nie będą: ze zechce weyść R. Plta wtę Skarbu Weyska y Kraju krzywdę, ze zechce ułożeniem oszczędnieyszego Etatu użyć na powiększenie zbyt szczupłego w liczbie Załnierzy Weyska te przeszło 400000 Summę którą jak się z mowy meiey okazało próżno nowego Etatu dziś trwonią wydatki.

III

PRZYMOWIENIE SIĘ

Po przerwanym czytaniu Projektu o Seymikach na Sessyi

Dnia 28. Października.

MIANE.

KTOKOLWIEK jeszcze istotną kocha wolność, kto zaszczyt równość cenić umie, komu na samo przemocy nazwisko krew się Szlachetna w żyłach zaburzy, z czcią, z uwielbieniem, słyszeć musiał czytany o Seymikach Projekt; gdzie na zeszłym Seymie przez ofiarowany Regiment Syn Jey luby zasłaniając Oyczyznę od zewnętrznego

wnętrznego nieprzyiaciela, dziś dale-
ko ſzkodliwſzemu, bo pod pozorem
Praw dawnych obrońcy jednowładztwu
ſtaiącemu ſię narzędziem kładzie ta-
mę. *

E W mil-

---

* *Projekt ten przez J. W. Wojewodę Ruſkiego podany równą powinien mu przynieść chwałę jak ofiara Jego na Seymie Grodzieńſkim uczyniona. Uformował z czterechset ludzi Regiment, swym go żołdować koſztem jeſt wiele...... więcey daleko zrzec ſię dobrowolnie zarządzania znaczną częścią kraiu z tey jedynie pobudki by uſtanowił tę złotą á już temi czasy zupełnie zatraconą między Obywatelami, równość, która jeſt wolności duſzą: by wy-*

W milczeniu oczekiwałem Prześwietny Stanie Rycerski naywiękſzey radości Twoiey oznaki, którą ſama tylko o zachowanie przepisu Porządku Seymowania baczność, do momentu gdzie Proiekt

---

korzenić po Prowincyach rozmnożonych Satrapow qui jurantes in verba Magiſtri *kilka tygodniami przed Seymikami zieżdżaia do Warſzawy Deputatow y Poſłow, robić: a tak Seymiki czczym tylko ſtaia ſię obrządkiem takowych Dyktatorow wolę naprawie zawſze uſkuteczniaiącym. Umyſły niepodległe ręką JMć: Pana Bałuniego, na liście nieumieſzczone we krwi ſię pławić do Funkcyow muſzą. Teraz zwłaſzcza po haniebnym przykładzie Podolſkiego Sey-*

Proiekt ten z dalszeycy wyindzie, odkłada.

Zastanow się tylko, Prześwietny Stanie Rycerski, iż Ten ktory wkłada hamulec bądź to bogatszego, bądź na wyższe stopnie wyniesionego Obywatela przemocy, szczęśliwym losu udziałem obydwie te posiadaiąc przewagi, sam się wyzuwa z możności większego

---

niku rozdwoienia, á haniebnieyszym jeszcze podczas Seymowych Rugow to prożbą to groźbą jego utrzymywania okropna jest zostawiona Koley dla tych ktorzy sposobem w Kościele XX. Dominikanow Kamienieckich odbytym na Poselstwo obranemi być niechcę.

ſzego wpływania w obrady Seymikowe: ſam poświęca tę naydroższą miłości własney, á od ludzkiey ſłabości nierozdzielną namiętność, chęć zarządzania y przodkowania. Kto taką miłością kocha Oyczyznę tylko w Jey ſzczęściu swego upatruie.

O! bodayby chęci tak gorliwe naypomyślnieyſzym być mogły uwieńczone ſkutkiem, w ów czas Seymy z Posłów od Narodu obranych ſkładane, Narodowym zaprzątałyby ſię dobrem, w ów czas duch intrygi, duch poſzeptu, zakraśćby ſię nie mógł, á Izba Poselſka w ów czas dopiero prawdziwą Prawſtałaby ſię Swiątynią.

Lecz na cóż ſię tą ſłodką płonnie

mam

mam karmić otucha, y umyśl mój miłym obrazem Republikantyzmu zawodzić, gdy gorzkie uczy mnie doświadczenie, że dość jest by Proiekt na Despotyzmu blizny goiące w sobie zawierał lekarstwo, aby zdań przewagą był odrzucony.

W tak okropnym Rzeczypospolitey Stanie, gdzie Głos wolności hasłem buntu jest zwany: Wielki Mężu! *Et voluisse sat est.*

IV.

MOWA

Na Sessyi Dnia 31. Października

MIANA.

KTokolwiek, z staredawnego Polaków czuje się rodu, komu nieskażonych Przodków krew Szlachetna w żyłach płynie, wie co sobie, co Im, co Oyczyznie winien. Surowych obyczaiow, miłości swego Kraju przykłady w naydroższym biorąc dziedzictwie, Potomkom ie swoim w zakładzie oddaie; á tak wolność y niepodległość za jedyno swe uznaiąc Bóstwo, do nich wszystkie swe kieruie

czy-

czyny: niebeſpieczeńſtw pogardę, ma-iątku, życia własnego poświęcenie Oy-czyznie w miłey niosąc Ofierze.!

Niech kto chce w odmianie Syſte-mu Politycznego Europy: w Saſiadow naſzych przewadze, ogoła w zewnę-trznych okolicznościach naſzego upad-ku wyſzkuie przyczyny: ja iedną tylko widzę = *ZEPSUCIE OBYCZA-JOW.*

Od lat kilkunaſtu do łona naſzego z wſzyſtkich Swiata okolic Cudzoziem-cow przyimowania łatwość, czyſtą krew Polaka przeiſtoczyła, ſzacunku, przyiaźni, ſpokrewnienia związki, że wſzyſtkim rozwolniła, nieuſtraſzoną waleczność, nieprzyiaciela klęſkę za

ſobą

ſobą ciągnącą, á dotąd Sąſi dom naſzym jeſzcze pamietną, Sarmacką nazywaiąc dzikością, to w ſubtelność Włoſką to w przyiemność Francuſką zamieniła. *

Gdy więc zepſute w Kraju obyczaje, wprowadziły wyſtępki, nayświętſze uſtawy w ſzkodliwe dla Rpltey zamieniły ſię wyroki. Ledwie niekażdy Seym nieſłychanym umyſłow zaśiepieniem przypuſzczał do ſzlachectwa nie urodzeniem, nie czynami, nie chwałą, lecz

** Sarkał Narod na Krdla Henryka że do swych uſług Kucharza y Perukarza z Francyi z ſobą przywiozł: dziś w Gardero bie kłaniać im ſię trzeba.*

ſłcz podłością tylko znanych ludzi. Męſtwa nadgroda podchlebſtwa lub przepłaty zoſtała własnością, à Roku 1775. z chańbą oſtatnią Narodu założono na Szlachectwo Polſkie jarmark. Dość jeſt przeczytać Regeſtr Szlachty w tey y poźnieyſzych Konſtytucyach umieſzczoney, by z gniewu y z wſtydu zapłonąć iż tak nieznaiome y dziwotworne Imiona ten drogi mogły oſiągnąć kleynot. Ten ſię chyba tam nieznayduie, który albo niemiał albo oſzczędzał na okup tak ſpodlonego mieysca podłego złota.

Przecięż jako wyſtępek nawet ſtara ſię okryć pod pozorem cnoty, tak y Konſtytucya 1775. wſkazała nowym

 Indy-

Indygenem Dobr Ziemskich za dwakroć sto tysięcy nabycie.

* Cudzoziemiec gdy niema Serca Polskiego, gdy Oyczyzny przez cnotę kochać

* *Nieprzytomni na zeszłym Seymie dziwić się może będą iż tu znowu przeciwko Xiążęciu de Nassau mowa y mieć za złe że Poseł wzamiast Publiczności osobistość miał za cel: lecz gorszące Publiczność X... de N... postępki Publicznym stawszy się przewinieniem Publicznego wyciągały strofowania— Winny przeciw Oyczyznie za przypuszczenie do iey łona tak wolności szkodliwego Męża chciałem przynaymniey tym iego zgromieniem wyiednać sobie grzechu mego odpuszczenie.*

chać nie może, niechże ią przynaymniey kocha z pobudek korzyści, które z wnie-

---

Jak ſię X... de N... w Kamieńcu sprawował już w pierwſzey wyświeciłem nocie: tu tylko przydam iż gdyby chciał ſię był obchodzić podług rozznieſioney reputacyi o swych we Francyi w Hiſzpanji y Ameryce czynach, pełnych męſtwa odwagi y ſzlachetności: łączyć ſię z tak godnym należało Mężem jak Xiąże Generał Ziem Podolſkich ile że był nieſłuſznie uciśnionym. Pod przewodniſtwem tak lubego w Narodzie Obywatela byłby wſpomniony Xiążę wſzyſtkich ſerca ku sobie pociągnął, byłby Zagranicznych Gazet o sobie zatwierdził pochwały. byłby ſię nakoniec no-

wnieſionego na łono iey majątku odbiera. Cóż dziwnego że mu nie darzą

---

wey swey Oyczyznie uywiązał jednemu z nayzacnieyſzych iey Synow czyniąc posługę. Wolał za Order niż za Szlachectwo być wdzięcznym, wolał wſpołuciſkać niewinność niż iey ſtawać w obronie y tak zdradzać ślepo położone w sobie Narodu zaufanie. Jeſtże Bohatyrem? cnotliwym? y wdzięcznym? Nie zaiſte — à ſława jego w Polſzcze z ſławą Heroſtrata równa ſię.

Lecz niekontent jeſzcze z tego co na Seymiku zrobił tym większe na ſiebie bezwſtydności kładąc piętno wſzyſtkich w Warſzawie ſzuka ſposobów by okazał że był użytym do dopełnienia nieprawości w na-

zac w Kraju Indygena i owszem Żony swoiey sprzedawszy włości, targa się na

---

mieyscu: *Dominikańskim Posłom u siebie daie stancyą, wszędzie Ich wozi, prezentuie z tym oświadczeniem* iż to są jego Kreacyi Posłowie *à chcąc nawet to w przyszłości uwiecznić rozsyła po Domach przez cudzego Mafztalerza na jednymże bilecie tych Posłow drukowane Imiona y na ich czele siebie umieszcza, zgoła Protektora gra rollę. y można*sz *będąc Polakiem takową znieść obelgę!*

Niewiem przecie co dziwnieyszego czyli że Cudzoziemiec w własnymże Narodzie Posłow z Senatorami Polakow z Polakami obznajamia, czyli że Ci jeszcze sobie to

na wydarcie wspól-Obywatelom naydrożiaych Przywileiow. ftaie się narzędziem

maią za honor y ćiechę?.... Sto łokci bym się zakopał w ziemię gdybym się tak pełney ochydy miał dopuścić podłości.

Sprawiedliwość przecięż winną oddać muszę JJ. WW. Stadnickiemu y Ożrzyńskiemu którzy z większą godnością przez swych wspòł-Ziomkow na siebie włożony charakter piastować umieli.

Wracaiąc się do Xięcia de Nassau nienależy tu przepomnieć Gazety Kolońskiey tak śmieszno-dziwacką opisuiącey bitwę iż ią albo z głośnym tegoż Xięcia nad tak ...biegym Kenaigskim Tygrysem że go

dziem przemocy y intrygi, dwei Sey-
miki, y z urąganiem jeszcze przed zgra-

ma-

Francuzi Tegrysera tchórzem nazwali otrzymanym zwycięstwem: albo z walczącego z wiatrakami Donkiszotte utarczką chyba porównać można. Dla rozweselenia umysłów ten cały Gazety artykuł wypisuię. Kto jego donosicielem nadła być przestanie zważywszy iż się tak walecznie opitany Rycerz do Gazeciarza niezgłosił o odwołanie swego Paszkwilu

" *On écrit de Varsovie que les Magnats*
" *Polonais ne voulant pas admettre le Prince*
" *de Nassau dans l' assemblée de la Diète ce-*

---

* *Obacz Geografią X. Wyrwicza pag: 563*

madzonym z tego chełpi się Narodem.

Znam jak okropne dla Kraju ztąd wyni-

" ui-ci a paru dans les environs du Palais-
" roial à la tête de 200 soldats; les Nobles ont
" voulu repousser cette troupe d' elite: mais ils
" ont èté battus & le Prince a paru triom-
" phant au milieu du comice gardé au dehors
" par les 200 satellites. Mr: de Nassau le he-
" ros du jour a embrassè le parti du Roi dont
" il soutiendra les interêts à la mort & à la
" vie Supl: à la Gaz: de Col: LXXXV.

Granice dzieła tego niedozwalaią mi się obszernie rozszerać z reflexyami nad temi y tym podobnemi czynnościami; odkładam je więc do drugiego które wydać zamyślam pod tytułem

wynikać mogą ſkutki; przypominaiąc więc Prawo 1775 o nabyciu Dobr Ziemſkich ſtoſowny do niego podaię Projekt.

---

tem Reflexye Hiſtoryczno=Polityczne nad dziſieyſzym ſtanem Polſki.

Tu zaś anekdotki o Xięciu de Naſſau kończę ſławnego Dzieiopiſarza ſłowy: Eam Civitatem interire neceſſe eſt, cujus Præfecti probos ab improbis diſcernere aut neſciunt aut nolunt.

DE THOU

PRO-

PROJEKT

NA fundamencie Konſtytucyi 1775go Roku Indygenatem zaſzczyconym Oſobom za Summę 200000 Złotych Dobr Ziemſkich w Kraiach Rzeczy-Poſpolitey pod nieważnością Przywileju, à zaś Nobilitowanym za Summę 50000. pod tymże warunkiem kupienie nakazuiącey mieć chcemy, aby UU: Inſtygatorowie Koronni y Litewſcy & ad cujusvis Delatoris inſtantiam do Sądow Naſzych Zadwornych tych wſzyſtkich ktorzyby Prawa tego nieuſkutecznili o repozycyą wyſzłych na Indygenaty y Nobilitacye Dyplomatow zapozwali; a WW. Pieczętarze osobny Regeſtr do tego ſporządzą y ſprawy takowe ante omnes cauſas bez odwłoki odsądzą.

Na

Na następuiącym zaś Seymie odsądzonych doniosą Stanom Rpltey, aby ich Imiona z Konstytucyi wyglusowane były.

